

„Ha pedig Krisztus nem támadt fel...”

(1Kor 15:14a)

A húsvéti események – úgy tűnik – megbénítják egy pillanatra a világot és magukat a tanítványokat is. Mindaz, ami történik, váratlanul és felkészületlenül érte őket, hiszen nem arra számítottak, főleg a hozsannázó tömeg ünneplése nyomán, hogy néhány napon belül, mint a templom kárpitja, minden földi királyságra vagy felszabadító lázadásra irányuló vágyuk és tervük, a kereszten kettészakad. Más volt a terv és az elképzelés, oda sem hallgattak, amikor Jézus figyelmeztette őket, hogy az Ő Atyjának országa nem e világból való... A tanítványokat hajtotta a céljuk, érvényesülési vágyuk, hiszen Jézus követőjeként, úgy érezték, hogy három évnyi, gyakorlatilag félig hajléktalan lét és lemondás, tanulás után, nyilván megilleti őket a jutalom. Mintegy érettségi vagy diplomaosztó utáni ünneplés... Éppen csak az azt megelőző próbatételről

és Jézus megbízásairól feledkeztek meg, pedig, tudomásunk szerint, mind egyikük felől rendelkezett, valakiről korábban, másokról az utolsó vacsora során, s végül, még a keresztfáról is.

Nemcsak a tanítványok figyelték minden lépését és rezdülését, hanem Ő is figyelte, vizsgálta őket és lelküket, majd ennek alapján, döntött felőlük. Tudatában volt annak, hogy nem hitték el, hogy Jeruzsálembé érve, nem a dicsőség és nem trón meg ünneplés vár rájuk. Ennek fényében, szinte észrevétlenül felkészítette őket azokra az időkre, amikor Ő már testileg nem, hanem Szentlelke által lesz közöttük. Jakobot és Jánost, a Zebedeus fiait, akiket a

Mennydörgés fiainak is nevezett, s akik tanúi voltak a hegyen történő elváltozásának a Jairus lánya feltámasztásának, ismerve lobbanékony természetüket, arra intette, hogy bízzák az Úrra sorsukat, s versengés helyett, keressék az alázatos szolgálat lehetőségét. Fülöpöt Jézus próbára teszi, amikor az ötezer ember megvendéglésére kerül sor: megkérdezi tőle, hogyan volna lehetséges megoldani ennyi ember étkeztetését. Későbbi igemagyarázatok szerint, Jézus azért szólította meg éppen őt, mert Fülöp tudott görögül, így meg tudta szólítani a görögöket is, ami kihatott későbbi szolgálatára, amikor görö-

gök-lakta vidékre vitte az evangéliumot. Pétert többször is próbára tette, hogy megerősítse benne az elhatározást, hiszen Péter sokszor jelezte, hogy szeretne döntő, vezető helyzetbe kerülni. Jézus azonban átlátott rajta, hiszen azt mondja neki az utolsó vacsora során: „majd ha megtérsz, erősítsd atyádfiait.” (Lk 22:32) Később Péter maga is beismeri, hogy Jézus feltámadása előtt nem volt igazán hite, s csak a Szentlelke kitöltetése után értette meg igazán, kicsoda a Krisztus. Jézus még Júdásnak is üzent: „Amit tenni szándékozol, tedd meg hamar!” (Jn 13:27b), tudva, hogy ez a tanítvány olyan utat választott, amellyel a kárhozatba so-

dorja magát. Érdekessége és tragédiája a történetnek, hogy ezt a mondatot figyelmeztető „megállj!”-ként is érthette volna, azonban már nem tudott vagy nem akart változtatni a dolgok kimenetelén. Jézus a keresztről is üzent, amikor Jánosra rábízta az édesanyját.

Amikor azt mondta, hogy új parancsot ad nekik, azáltal felelősséggel bízta meg őket. Eddig tőle vártak útmutatást, megbízást, mostantól azonban más lesz a helyzet. Pál apostol szavai ma is megújító erővel visszhangoznak: „eszetekbe juttatom, testvéreim, az evangéliumot...” (1Kor 15:1) Amikor az apostolok próbatételek elé kerültek, ü-

dözték vagy börtönbe zárták őket hitükért, sokszor volt szükségük arra, hogy eszükbe jusson az evangélium, hogy miért, Kiért küzdenek, és építenek, szolgálnak, és örömhírt terjesztenek.

A nagyon is emberi, mindennapos

kérdések minket is megtalálnak: „Ha csak emberi módon küzdöttem (...), mi hasznom belőle?”(32a) „Miért vállalnunk veszedelmet mi is, minden percben?” (Kor 15:30) – s Jézus Krisztus megadja a választ: „ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! (Jn 13:34b)

Pál apostol a szolgálatot nem versengéshez hasonlítja, s nem a nagyságot, kiugrási lehetőséget látja benne, hanem egy olyan tanítói, missziói munkaként értelmezi, amely során az ember nemcsak szavaival, hanem egész lényével tanít és hirdeti a Krisztust. A Lélek gyümölcseiről írva, talán éppen a tanítványok sokféle elhívására is gon-

A feltámadás hitében megélt Húsvétot kíván minden kedves olvasónak a szerkesztőség

dol, s utal arra, hogy nincs kisebb vagy nagyobb, fontos vagy kevésbé fontos szolgálat, hanem mindegyik nélkülözhetetlen, amennyiben a Feltámadt Krisztus megbízatása által és nevében történik. Ezért írja, a számunkra jól ismert, igei üzenetet a korinthusiaknak:

„Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. Ámde Krisztus feltámadt a halottak közül, mint az elhunytak zsengeje.” (1Kor 15:19-20) Krisztus értünk hozott áldozata, és értünk elvégzett, halál feletti győ-

zelme az igazi húsvéti üzenet, nem a temetés és a halál, hanem az élet és örök élet ígéje. Ez a győzelem juttatja eszünkbe az evangéliumot a nehéz időkben is, és ez az üzenet bizonyítja Isten valóságos szeretetét.

Györky Szilvia

Böjtölő vagyok! És akkor...?(!)

„...az én nevemért...” (Lk 21, 7-19)

Az ember időhöz, határokhoz kötött. Mindig valahová oda kell érnie, mindig van valamilyen teendője, melyet néha felír, néha elfelejt, vagy akár felírva is elfelejt... Általában tudni akarja előre, mikor mire kell felkészülnie, és természetesen sokszor túlzásba is viszi a rohanást. Ez a rohanás – mondják –, a modern kor betegsége, melyet vagy mi tanulunk meg kezelni, vagy majd bennünket kezelnek valamilyen betegség miatt... Nagyon sokszor nem adunk esélyt a jó Istennek, nem adunk időt annak, hogy a dolgok „maguktól” megoldódjanak. Mindent mi akarunk irányítani, irányítás alatt tartani. Félreértés ne essék, értékes dolog az ambíció, a teni-akarás, a tudásvágy, viszont nem szabad, hogy mindez kirekessze, helyettesítse a Mindenhatóba vetett hitünket.

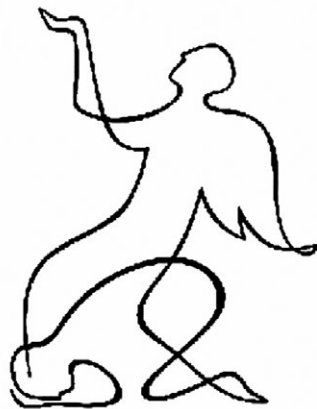
„Félrevezetések” – „sokan jönnek az „ÉN” nevemben...” – Van az ószövetségben is egy történet, amikor az égő csipkebokor szól Mózeshez, aki nem érti, mit tegyen: „a VAGYOK” küldött engem... Ezt azért hozom fel példának, mert mondjuk sokszor, hogy bezzeg régen, a mi időkben nem volt ez a rohanás, minden más volt. Igen, sok minden más volt, viszont volt, aki azokban is időkben is túlhajszolta magát, volt, aki akkor is jobban bízott a saját ítélőképességében, mint a jó Istenben, voltak akkor is kételkedők és bizonytalankodók...

A következő félrevezetési lehetőség – a világvége jóslatok. 1999/2000. szilveszterén mégis mindenki tovább szórazott, 2020-ban sem lett világvége, sőt, még a megjósolt sok sok egyéb dátumon sem. A bibliai idézeteknek az igei összefüggésekből való kivétele és félremsgyarázása, félreértelmezése nagyon veszélyes vállalkozás. S ha már soroljuk a félrevezetéseket, melyek bennünket érnek, ki ne hagyjuk a média által sugárzott reklámokat: itt az ideje, hogy ma-

gaddal foglalkozz, mert megérdemled. Ideje van az „én”-nek, de ez az „én” nem Krisztust jelenti, hanem egy felületes önimádást, mely egy ideig-való látszatot, szépséget, elégedettséget ad, nem pedig hosszútávú lelki nyugalmat.

„Elérkezett az idő” – a Prédikátor könyvében szó van arról, hogy „mindennek rendelt ideje van.” (3. fejezet) – így van meg az ideje Krisztus eljövételének is, aminek pontos idejét csakis az Atya tudja. Pontosan ezért is lenne fontos, hogy az „idő”-nket a Jó Istenhez igazítsuk, mert Ő szabja meg határainkat. Csak mi ennek sokszor nem vagyunk tudatában. Van szabad akaratumk, s van-

Simon András grafikája

nek ránk is, akik Őt követjük, sőt, börtönbe vetnek, megutálnak minket, egyeseket meg is ölnék az Ő nevéért... S itt jön képbe újra a szabad akarat és egyéni lehetőség, hogy bizonyítsunk, bizonytságot tegyünk. El kell döntenünk, hogy mit akarunk: megyünk-e a saját fejünk után, követjük-e a reklámokat, vagy átadjuk magunkat a jó Istennek és nem gondolkodunk előre, hanem hiszünk és bízunk. Mert, ahogy a fentiekben meg van írva: először támadnak bennünket, majd jönnek a háborúk, járványok, nemzet-nemzet ellen, testvér-testvér ellen... és ezzel kapcsolatban kell döntenünk, hogy kitarunk-e az Ő neve mellett és nem aggodalmaskodunk, még akkor sem, ha ezért megvetnek bennünket. Nehéz időkben súlyos a döntés – már az Aladdin mesében is elhangzik ez a mondat – s pont ezért van a mi életünkben is ezen a ponton a hangsúly. Könnyű hinni, amikor valami egyértelmű, kézzelfogható, nekünk-tetsző. Viszont a kihívások idején, mikor akár barátainkat veszítjük el hitünk miatt, talán mi is elgondolkodunk magunkban, hogy biztosan helyesen cselekszünk-e... Néha össze lehet kapcsolni a kellemeset a hasznossal, viszont sokszor kell döntenünk e kettő között. Sok élethelyzetben számomra sem volt világos, hogy merre tovább, mert úgy gondoltam, azt a kis rosszat el lehet nézni, attól még helyes lehet az út. De sajnos idővel beigazolódtott, hogy ilyen nincs. Valami vagy helyes, vagy nem. Itt nincs helye a szürke 50 árnyalatának.

Jézus a továbbiakban elmondja, hogy igenis lesznek háborúk, lázadások, járványok, égi jelek (amiket megint csak sokan sokféleképpen értelmeznek, és sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak neki, mint ahogy kellene), de ez csak a kezdet, ez nem a vég. Ezeknek, ha akarjuk, ha félünk, ha ellenkezünk, akkor is meg kell történniük.

„DE már mindezek előtt” kezdet emel-

nek ránk is, akik Őt követjük, sőt, börtönbe vetnek, megutálnak minket, egyeseket meg is ölnék az Ő nevéért... S itt jön képbe újra a szabad akarat és egyéni lehetőség, hogy bizonyítsunk, bizonytságot tegyünk. El kell döntenünk, hogy mit akarunk: megyünk-e a saját fejünk után, követjük-e a reklámokat, vagy átadjuk magunkat a jó Istennek és nem gondolkodunk előre, hanem hiszünk és bízunk. Mert, ahogy a fentiekben meg van írva: először támadnak bennünket, majd jönnek a háborúk, járványok, nemzet-nemzet ellen, testvér-testvér ellen... és ezzel kapcsolatban kell döntenünk, hogy kitarunk-e az Ő neve mellett és nem aggodalmaskodunk, még akkor sem, ha ezért megvetnek bennünket. Nehéz időkben súlyos a döntés – már az Aladdin mesében is elhangzik ez a mondat – s pont ezért van a mi életünkben is ezen a ponton a hangsúly. Könnyű hinni, amikor valami egyértelmű, kézzelfogható, nekünk-tetsző. Viszont a kihívások idején, mikor akár barátainkat veszítjük el hitünk miatt, talán mi is elgondolkodunk magunkban, hogy biztosan helyesen cselekszünk-e... Néha össze lehet kapcsolni a kellemeset a hasznossal, viszont sokszor kell döntenünk e kettő között. Sok élethelyzetben számomra sem volt világos, hogy merre tovább, mert úgy gondoltam, azt a kis rosszat el lehet nézni, attól még helyes lehet az út. De sajnos idővel beigazolódtott, hogy ilyen nincs. Valami vagy helyes, vagy nem. Itt nincs helye a szürke 50 árnyalatának.

S ami miatt érdemes helyt állnunk az az, hogy nincs még egy ilyen biztonságot nyújtó menedék, mint magának az Atyának az ígérete, hogy akárhogyan és akárki támad is ellenetek, „Nektek a hatatok szála sem görbül majd. Kitaratásokkal nyeritek majd el lelketeket.”

Böjti időszak van, amikor még a

csapból is az folyik, ki hogyan tartja vagy tartsa a böjtöt. Jórészt testiekre gondolnak, megvonnak kávé, csokoládét, zsírosat, alkoholt, dohányt... s mindenki alig várja, hogy lejárjon a 40 nap... A böjtnek valóban ez lenne a lényege, hogy alig várjuk, hogy vége legyen? A böjtnek fontos helyet kellene betölteni az életünkben és nem csak 40 napig tartania! Ugyanúgy, mint ahogyan a karácsonynak: a szeretet ünnepe..., de csak ez a 3 nap a szeretet ünnepe? A többi milyen nap? **Igyekezniük kellene arra, hogy a böjtöt áldásként éljük meg és nem átokként. Arra, hogy a böjtölé-**

sünk folyamatos, s néha talán lassú, de biztos eredményt hozzon, hogy egyre növekedjünk bennünk a szeretet, a megértés, a keresztyén értékek, hogy hálát tudjunk adni minden böjti napért, hogy naponként jobbak lehettünk... Törekedjünk arra, hogy minden nap kézbe vegyük a Szentírást, az imakönyvet, mert szükségünk volt, van és lesz rá. Lesznek még nehezebb idők, hiszen, ahogy Jézus mondja, ez még csak a kezdet. Fel kell övezniük magukat oly sok hittel, reménnyel, szeretettel, türelemmel, jószággal, béketűréssel..., amennyi csak belénk fér. S bár gondolatban

könnyű ellent állni a gonosznak, nem beengedni mindennapi életünkbe, de a kísértő igencsak alattomos, és a legkisebb részleteket is kihasználja, hogy megtalálja a gyenge pontunkat, ami mindnyájunknak van...

Adja a jó Isten, hogy kitarstunk a 40 napos böjt után is. Adjon az év minden napjára akaratot, hűséget, alázatot, hogy keressük és megéljük az Ige szavait, azokat minél jobban magunkévá tegyük, s a kétségeket, mindenféle magyarázatokat az Ige tükrén keresztül szemléljük. Ámen

Csoma Annamária

Segítő kezek

Idős egyháztagok emlegetik, hogy a rendszerváltás előtti évtizedekben megszokott közösségi tevékenység volt a kaláka. A falusi emberek alkalmi, segítő szándékú összefogása volt ez aratáskor, vagy házépítésben.

A kalákában végzett munka szívességi, kölcsönösségi alapon működött, nem járt érte fizetség. A segítséget nyújtó pedig tudta, ő is számíthat a közösség összefogására, amikor majd az ő portáján is elkel a sok dolgos kéz.

Ez a közösségi összefogás mára a múlt kódébe vészett. A bajba jutott családok érdekekben azért még megmozdulnak a közösségek, gyülekezeti keretek között végzett önkéntes munkára is akad példa bőven, de a kalákát, a falusi közösség önszerveződő segítségnyújtását ma már csak az akkor épült házak, valamint az egykori kalákázók idézik.

Azóta az életünk gyökeresen megváltozott. Míg régen akár három generáció is lakott egy udvaron, addig ma, a mobilitás, a világháló korszakában ez már ritkaságszámba megy. A távolra került gyerekek szerepét átveszik a szociális szolgáltatások, az idősothtonok.

Idős asszony fát hord. Hulladékfát vásárolt, azt rakosgatja talicskába, hogy éjszakára ne maradjon utcán, a télutóra szánt famennyiség. Sietnie kell, az idő fogytán, hamar leereszkedik az esti sötétség.

Gyermekei sokfelé, egyedül hordja terheit, sokasodó éveit. A hosszú fűtőcábon az egykori szomszédok, ismerősök nagy része már kihalt vagy elköltözött. Az egykori csendes városszéli településre rátelepedett az agglomerációs zaj és idegenség. De ő nem panaszkodik, megszok-

ta, hogy mióta megözvegyült és a gyermekek kirepültek, egyedül kell helytálljon.

Más idősektől is ezt látja. Amíg bírják magukat, elhordozzák a munkát, a maguk ráérős tempójában. Aztán, amikor elfogy az erő, elhagyják a régi házat és várja őket az öregotthon idegensége, fájdalmas társas magánya.

Szaporátlan a munka. Talicskába pakolni a fahulladékot, betolni a hosszú udvar végén álló kamrába, kiborítani és menni az újabb rakományért.

Ahogy dolgozgat egy autó fékez az út szélén. Ötvenes férfi lép hozzá és csak annyit kérdez, segíthet-e? Hát hogyan, érkezik a válasz, bár az asszony furcsállja a dolgot. Nem ismeri a férfit, még látásból sem.

Hamarosan már ketten rakják, hordják a fát. Szaporábban halad a munka. Közben az ismeretlen segítő elmondja, miért állt meg. Néhány éve a településen épített házat. Külföldről tért haza, ahol tíz éve egy orvos megmentette az életét. Amikor felépült megfogadta, ezután ha segítségre szoruló embert lát, azt ő felkarolja.

Két órát hordják a fát. Mire leszáll az

este minden hulladékdarab a kamrába kerül. Az ismeretlen segítő elbúcsúzik. Az asszony rádöbben: még a nevét sem tudja. Hálás a szíve, lám, hát ilyen is van még?

Lehet egy angyal volt?

Fábián Tibor

BIBLIAOLVASÓ

vezérfonál

Május

1. H.	1Krón 24,1-19	Mk 3,31-35
2. K.	1Krón 24,20-31	Mk 4,1-20
3. Sz.	1Krón 25	Mk 4,21-25
4. Cs.	1Krón 26,1-19	Mk 4,26-29
5. P.	1Krón 26,20-32	Mk 4,30-34
6. Sz.	1Krón 27,1-15	Mk 4,35-41
7. V.	1Krón 27,16-34	Mk 5,1-20
8. H.	1Krón 28,1-10	Mk 5,21-43
9. K.	1Krón 28,11-21	Mk 6,1-6
10. Sz.	1Krón 29,1-9	Mk 6,7-13
11. Cs.	1Krón 29,10-19	Mk 6,14-29
12. P.	1Krón 29,20-30	Mk 6,30-44
13. Sz.	2Krón 1,1-17	Mk 6,45-56
14. V.	2Krón 1,18-2,9	Mk 7,1-23
15. H.	2Krón 2,10-17	Mk 7,24-30
16. K.	2Krón 3	Mk 7,31-37
17. Sz.	2Krón 4	Mk 8,1-10
18. Cs.	2Krón 5	Mk 8,11-21
19. P.	2Krón 6,1-11	Mk 8,22-26
20. Sz.	2Krón 6,12-42	Mk 8,27-9,1
21. V.	2Krón 7,1-10	Mk 9,2-13
22. H.	2Krón 7,11-22	Mk 9,14-29
23. K.	2Krón 8,1-11	Mk 9,30-41
24. Sz.	2Krón 8,12-18	Mk 9,42-50
25. Cs.	2Krón 9,1-12	Mk 10,1-16
26. P.	2Krón 9,13-31	Mk 10,17-31
27. Sz.	2Krón 10	Mk 10,32-45
28. V.	2Krón 11	Mk 10,46-52
29. H.	2Krón 12	Mk 11,1-14
30. K.	2Krón 13,1-12	Mk 11,15-19
31. Sz.	2Krón 13,13-23	Mk 11,20-26

Gyülekezeteink

Életéből

Márciusi emléktábla avatás Deregnyőn

Lónyay Gábor és Lónyay Menyhért nem tartozott a márciusi ifjak közé, de életük és szolgálatuk nagyban hozzájárult a Reformkor és az 1848-49 események előkészítéséhez. Lónyay Gábor Zemplén vármegye kiemelkedő alakja, aki műveltsége és elhivatottsága alapján egy szellemi műhelyt hozott létre deregnyői kastélyában, melynek tagja volt Kossuth Lajos, és a

Kazinczyak is, de itt formálódott Lónyay Menyhért is elkötelezett hazafivá, aki a kiegyezés után Magyarország pénzügyminisztere, majd miniszterelnöke lett. Lónyay Gábor születésének 2010. évfordulója alkalmából Deregnyő község emléktáblát állíttatott 2015-ben. Tuzsér önkormányzata Ló-

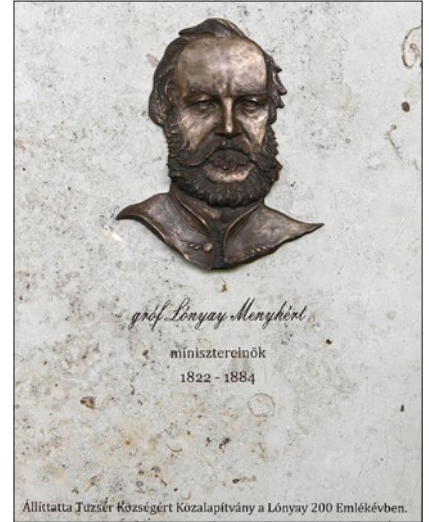

nyay Menyhért születésének 200. évfordulója alkalmából Deregnyő és a Kárpátalja-i Beregsom számára Lónyay Menyhértet ábrázoló emléktáblát ajándékozott. A deregnyői kastélyban bensőséges ünnepség keretében leplezték le az emléktáblát 2023. március 17-én, megemlékezve egyben az 1848-49-es for-

radalom és szabadságharc 175-ik évfordulójáról. Klicsu Ferenc és Csoma László köszöntő szavai után Buczkó István konzul mondott ünnepi beszédet. Ezt követően Barcsi Endre Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye alelnöke és Dr. Tilki Attila országgyűlési képviselő üdvözölte a megjelenteket. Az emléktábla Borbás

Márton szobrászművész alkotása. Az ünnepséget jelenlétével megtisztelte Furik Csaba Kisgéres polgármestere, a Szövetség Kassa Megyei képviselője, Varga Tibor Kaposkelecseny és Sipos István Iske polgármestere is. Az ünnepség megszervezéséért köszönet illeti Klicsu Ferenc tuzséri alpolgármestert,

Hudák Valéria igazgatónőt, s az alapiskola pedagógusait és énekkarát. Jó volt együtt lenni, s erőt meríteni az előttünk járó nemzedékek példájából.

Csoma L
fotó: **Dr. Tilki Attila**

A jószívű tudós

(Székesfehérvár, 1866. február 6. – Pozsony, 1938. április 16.)

85 éve hunyt el Balogh Elemér püspök

A papgyerek, Balogh Elemér 1866. február 6-án látta meg a nagyvilágot Székesfehérvárott. A Tolna megyei Pálfán kezdte meg örök tanulmányait, de ott csak egy napot járt iskolába, mert édesapja, Balogh Sándor és édesanyja, Micheli Mária mindent megadtak neki, hogy hitben, reménységben és szeretetben növekedjék magántanulóként.

Szülei révén a könyv és a muzsika szerelmese lett. Amikor 1891-1892 között Edinburghban ösztöndíjas volt, Cunningham lelkész egy skót milliomosnak ajánlotta német nyelvű tanítónak, de amikor megtudta, hogy zongorázik, a kollégiumi szobájába zongorát küldetett, majd három hangversenyt adott nagy sikerrel Skóciában.

25.000 példányú könyvtárában 700 kötet magyar hungarikum volt. Ezek között megtalálható volt az ő vesszőparipája, a legteljesebb magyar-gályarabirodalom. Már diákkorában a budapesti Titznél hagyta minden zsebpénzét könyvekért. Európa szerte a könyvkereskedéseket jól ismerte és őt is megismerték szeretetteljes hozzáállásáról. Emellett az arany és az ezüst is érdekelte. A rozsnói Kelemen-aranyművest is jól ismerte és mindenkinek felhívta rá a figyelmét. Ez a szenvedélye ifjúkorában kezdődött, amikor is római pénzérmék gyűjtött. 200 darab római érmével büszkélkedhetett, az egyik közülük Jézus Krisztus korából származott „Iudna capta” felirattal és korabeli pálmadiszítással. Gyűjtötte a magyar városok térképeit és képeit, különösen, ha összefüggésben álltak a gályarabsággal. Aki őt meglátogatta a koronázó városban, az ajándékba készített csipke mindenki számára a talonban volt egy rövid előadás kíséretében.

Mégis a legnagyobb érték társasága volt, elbeszélései tanúságosok voltak. Aki hozzá letelepedett, megtapasztalta szelíd hozzáállását a tudományhoz, mert Ő maga mondta: „világosságot akarok odavinni, ahol a tájékozatlanság sötéte van.” Égszín kék szeme mindig mosolygott és bókjai elértek az asszonyokat. Életszemléletét fergeteges utazásai tarkították. A kis alumínium bőröndöt rövid távokra használta (két három napos utazáshoz), a nagy alumínium bőröndöt a hosszú utakra pakolta meg. Sok esetben csak harmadosztályon utazott. 1896-tól maga

járta be azokat a vidékeket, ahol a gályarabok sínylődték. 1929-ben Dél-Európában, 1931-ben Nyugat Európában, 1935-ben Svájcban fordult meg. 1936-ban és 1937-ben egyházkerületén belül utazgat. Jelentős volt az 1921-ben Masaryk Alice segítségével az Egyesült Államokba való kiutazása, ahol a kivándoroltak között kilincselte és gyűjtött a magyar szigeteken Baltimore-ban, New Yorkban és Philadelphiában. Ebből a korszakból összegyűjtött pénzeket *Amerikai Segélyalap* néven tartotta számon az Egyetemes Konvent. Rendszeres ruhasegélyt intézett a lelkészeknek és tanítóknak, a referátus előtt nem volt ügy, amit el ne intézett volna agyafűrt gondolatmenetével. Mindenhová egyedül ment titkárai kíséretében és tanúságos érvekkel győzte meg a hivatalnokokat igazáról. Számára nem volt akadály: gyalog vagy villamossal, sokszor mindenkit maga mögé utasított és megsegényítő szorgalommal cselekedett. Aki hozzá becsengetett, azt nem küldte el, hanem megetette, megittatta, baját orvosolta, sebeit oldotta, könnyeit letörölte.

Pozsonyba 1895 pünkösdjén érkezett az akkori esperes hozta magával. A gyülekezetben jó munkatársakra talált: Vízkelethy József lovassági százados, Jónás János kereskedelmi akadémiai igazgató, Berghoffer János, dr. Sajtos Samu, Forray István és Forray Béla, Dr. Kovács Alajos, dr. Papp Móricz, 1918-tól László Zsigmond és 1933-tól dr. Salamon X. Ferenc segítik erőfeszítéseiben és igei látásában, közösen vetették bele magukat a pozsonyi reformátusság lelki szolgálatába.

1907-ben a közösség megvásárolja a sóházat, ahol megépült a templom és amikor a budapesti minisztérium nem volt hajlandó meg támogatni e telek megvásárlását, akkor Ő magával vitte Budapestre a távoli óceániai misszionárius által küldött igazgyöngyöket, amelyeket a fekete bennszülöttek küldtek a pozsonyi reformátusok hajlékának építésére. A minisztérium vezetője, amikor látta ezt az önfeláldozó hűséget, bizony belement a vételár megállapításába és a templomépítésbe, amit 1913. október 5-én szenteltek fel Tisza István miniszterelnök, egyházkerületi főgondnok jelenlétében. Ő maga Narancsik Imre püspöki titkárnak a következőket mondta: „Nézze, kérem, Kőműves Kelemen feleségét építette Déva

várába, én meg életemet építettem ebbe a templomba!” Gyülekezeti szinten élete alkonyán próbálta megoldani nemcsak a pozsonyi, hanem a Pozsonyba érkező ifjúság továbbtanulási lehetőségeit. Úgy enyhítette körülményeiket, hogy a Holuby úton lévő Református Diákotthon és Menza 1934. október 31-én nyílt meg, amelyben több diákot maga anyagilag támogatott a presbitériummal karöltve.

Narancsik Imre szerint Balogh Elemér a „reformációs tennivaló” embere volt. 17 megjelent egyháztörténeti műve magyar, angol, latin és német nyelven látták meg a napvilágot. 15 nyelven beszélt vagy értett a mi püspökünk, akit a Dunáninneni Egyházkerület élére 1921-ben választottak meg. A püspökbeiktatásokon Pozsonyban, 1921. június 22-én elhangzott rólunk a nagy gondolatsor Balogh Elemér ajkáról: „Mert mi szívszakadva ezt a nagy aratást, óh, régóta várjuk. Nemzedékek szíve szakadt meg e szent várakozásban. Nekünk ezer esztendő óta mindig ez az imádságunk: „Még jönni fog, mert jönni kell, egy jobb kor...” És sohase jött. [...] Hallani folyvást a serkentő szót: „Vetettek-e már Szentlelket?” Mert ezért lettünk árvák, hogy a Szentlélek hatása, ereje nem látszik meg rajtunk. Nem voltunk soha egy akarattal, törhetetlen hittel, hegyeket mozgató állhatatossággal, egymás iránti krisztusi szeretettel s pünkösd felmagasztalással. Nemhogy nyelveken tudunk volna szólni, de egymást sem tudtuk soha megérteni.” Épp ezért köszöntötte Balogh Elemér a Pozsonyba érkező barsi és komáromi egyházközsegek törvényes képviselőit nagyon szívélyesen és személyesen: „Üdvözöllek, testvér, két ország határán: egy álomországán és a valóságán!” 1929-től, amikor Pálóczi Czinke István lemondott konventi elnöki tisztjéről, magára vette felesége halála után a csehszlovákiai reformátusság minden terhét.

1938. március 25-én kórházba szállították. Az evangélikus kórházban először közös, majd különszoba állt rendelkezésre, ami a pihenését és töretlen szolgálatát is képezte. Három csomó: napi postája, újságok, egy néhány könyv és katalógus állt mindennap a zongoráján, de most mindez átkerült a betegszobájába. Egy hét után már dolgozott. Az nem fárasztotta, hogy tanulmányozza a

dolgokat, de mások figyelése nagyon is. Nagyhétre esett szenvedése. Betegszobáját ellepték a virágok. Kedden valaki egy gyönyörű rózsatövet küldött neki. Egy napig maga elé rakatta, gyönyörködött benne, majd este a lelkészlakra vitette és kérte, hogy az egyházfi ültesse el a kertben. Nagycsütörtökön még 6 levelet diktált, mind üdvözlések és születésnap köszöntések voltak. Nagycsütörtökről nagypéntekre nagyon rosszul aludt és sokat szenvedett. Nagypénteken délelőtt még vendégeket fogadott, de délután már rosszabbra fordult a sorsa. Aznap este még elcsukló hangon érdeklődött, hogy mennyien voltak a templomban. Nagyon örült, amikor a segédlelkésze, Tömösközi Ferenc közölte vele, hogy sokan voltak, ennyit válaszolva: „Bizony, fiam ilyenkor Istenhez megy mindenki!”

Az ünnepek alatt a szolgatársak felváltva látogatták. Az ünnepek után egy család kívánta meglátogatni, de ő már csak a legkisebb gyermeket óhajtotta a családból, akivel szívélyesen üdvözöltette a család többi tagját. Az egyedülléttől féltő lelkész-püspök élete utolsó percéig

magánál tartotta az ápolónőt, majd agóniába esett, sok mindenről beszélt, végül egy tehetséges fiatalemberről, akit támogatott. Reggel, 1938. április 16-án az evangélikus kórház jelentette, hogy a 72 éves egyházfő elhunyt, majd halálhírére bement a pozsonyi rádió is.

1938. április 20-án a gyászistentiszteleten ft. Bertók Béla szolgált igehirdetéssel az ITim 6,11-12 alapján. Isten emberének bibliai jellemvonásairól és nemes harcáról beszélt nagyon őszintén és személyesen. A Köztársaság-téren olyan néptömeg gyűlt össze, hogy szükség volt megafonokra, amelyekkel kihangosították az igehirdetést. A gyülekezet nevében Dr. Salamon X. Ferenc mondott köszönetet a templomépítő szolgálért, aki 43 évig élt Pozsony városában. Az evangélikus egyház nevében Dr. Osuský Sámuel püspök szólt a megjelentekhez, a sírnál pedig megható szavakkal a püspök szelidségéről Soós Károly esperes szólt. A Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság (elnöke volt 1936-tól haláláig) részéről dr. Jankó Zoltán, a református tanítóság részéről

Nemcsik Béla, a diákinternátus részéről Antal Gergely, munkatársai közül, Czibor József, deáki lelkipásztor és az államhivatal részéről dr. Halla János.

Segédlelkészei, püspöki titkárai, mindazok, akiket segített, nem felejtették el közölni, hogy a püspök nemcsak egyházvezér volt, hanem nagyon magányos ember is, aki a szeretetnek minden cseppét búsasan jutalmazta és a saját magányosságát a mérhetetlen segítségnyújtással leplezte, épp ezért hiteles megemlékezésünk végén álljon itt előtünk életének a vezérigéje, amit jól megtanult Jézus Krisztustól járva-keelve mindenki ügyében: „Így járta be Jézus a városokat és a falvakat minden, tanított zsinagógáiban, hirdette az Isten országának evangéliumát, és gyógyított mindenféle betegséget és erőtlenséget (Mt 9,15).”

A Pozsonyi Református Egyházközség tagjai boldog Istenünk nemeslelkű szolgálójának életéért 2023. április 16-án, vasárnap 15.00 órai kezdettel adnak hálat a Kecskékapui temetőben.

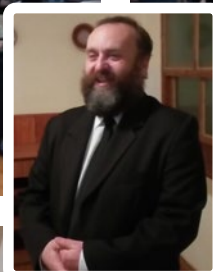
Buza Zsolt

Miért bőjtölünk? - Evangelizáció Deregnyőn

Az Ungi Református Egyházmegye abarai gyülekezetéből származó André János, Szilice lelkipásztor, szolgált igehirdetéssel 2023 bőjtjének első napjaiban a Református Tanulmányi Központban. Miért bőjtölünk? – hangzott a kérdés estére, s hangoztak az igei válaszok, melyekkel tisztábban érthetjük meg a bőjt lényegét. Közelebb jutni Isten kegyelméhez felismerve, megvallva és megbánva bűneinket. A helyes bőjt nem elvont, öncélú bölcsekedés, hanem „Isten-célú” cselekvés. Bőjtire azért van szükségünk, hogy meglassuk életünk mindennapjaiban hol kerültünk távol Isten

akarátának cselekvéséről, szeretet parancsától, hogy az ige fényében megváltozzon életünk. Jézusunk negyven napi bőjtje után közte és a Sátán között lezajló beszélgetése feltárja a kísértés teljes körét, de segítséget ad abban is, hogy ellent tudjunk állni a Gonosznak. Az igehirdető őszinte vallomásai, hittapasztalata sokakat megszólított a testvérek közül. Estéről estére megtelt a központ nagyterme, s néha megrázó, vagy bizonyágtévő filmbejátszások buzdítottak az Atya szerető kegyelmének elfogadására.

CsL

Az ige világosságával a „fény városában”

Egyházunk püspöke, Géresi Róbert a Párizsban élő református magyarok között szolgált. Szerkesztőségünk az ott élő reformátusok múltjáról és jelenéről kérdezte a püspök urat.

A magyar református szórvány-gyülekezetekről ritkán olvashatunk. Milyen a Párizsban élő gyülekezet helyzete?

A magyar reformátusok nagyobb számban az első világháború után jelentek meg Párizsban. A harmincas években ötvézerre becsülték a Párizsban és környékén élő magyarok számát. Ha a felekezeti arányokat átvetítjük, több ezer református élhetett azokban az években ebben a régióban. Párizsi Magyar Református Misszió Egyház 1925-ben jött létre, de a gyülekezetet hivatalosan 1927-től datálják. Az első ígéhirdetők Erdélyből származók voltak. Ez a közösség tehát több mint 95 éve működik.

Ma egy lelkész Franciaországban hogyan él? Kulifay Imre taxizott!

Voltak évtizedek, mikor helyben élő lelkész szolgálta be a közösséget. Viszont már ekkor is más forrásból is jövedelemhez kellett jutnia a lelkésznek, hogy szolgálni tudjon. Kulifay Imre lelkész, hogy megélhetését biztosítsa, taxisofőrként is dolgozott. 1973-ban a szervezet felvette a Franciaországi Magyar Protestáns Egyház nevet, de 1997 óta nincs állandó lelkésze a párizsi

gyülekezetnek, az istentiszteleteket meghívott lelképásztorok tartják, a Magyar Református Egyház Generális Konventje pedig lelkészek küldésével segíti a presbitériumot. Eddig tizenegy országból kétszáz magyar református lelkész szolgált már a gyülekezetben.

A gyülekezet anyagi helyzete ma nem teszi lehetővé állandó lelkési állás fenntartását. A Magyar Református Egyház melynek mi, felvidékiek is részegyháza vagyunk szervezi a párizsi szolgálatokat. Egy kalendáriumi évre előre be van osztva, ki az, aki néhány napra kiutazik Párizsba és megtartja az istentiszte-

letet, kiszolgálja a sákramentumokat. Az alkalmak bérelt templomban vannak megtartva, saját temploma nincs a franciaországi magyaroknak.

Az elmúlt években több felvidéki lelkész is vállalta ezt a szolgálatot, így nagyon jó a kapcsolat a kint élő reformátusok és a felvidéki egyház között.

Milyen a nemzedéki összetétel a gyülekezetben?

A gyülekezetben minden generáció jelen van. Mikor kint szolgáltam 2023. januárjában, akkor is volt keresztelő is. Tehát nem egy előregedő közösségről beszélünk, hanem fiatalok és gyerekek is vannak a gyülekezetben. Elgondolkodtató az a tény is, hogy nem egy gyülekezeti tag órákat utazik, hogy részt tudjon venni az istentiszteleten. Van olyan presbiter, aki Normandiából, az óceán partjáról autózik fel Párizsba azért, hogy ott legyen a gyülekezetben.

Vannak felvidéki magyarok is a közösségben?

Állandó felvidéki gyülekezeti tagról nem tudunk, esetenként ösztöndíjas diákok megjelennek a gyülekezetben. Az emigráció második generációja mellett nagyon sokan vannak Erdélyből a franciaországi magyar református közösségben. Mivel Romániában gyakori a francia nyelv oktatása az iskola rendszerben, a nyelvet ismerve sok erdélyi és partiumi magyar is kiköltözik a megélhetés miatt Párizsba és környékére, és ők jelentős számban bekapcsolódnak a gyülekezet életében.

Francia anyanyelvű résztvevők is vannak az istentiszteleteken?

A gyülekezeti alkalmak nyelve magyar. Az énekek bejelentésénél és hirdetéseknel megjelenik a francia nyelv is. Néha ugyan francia házastársukkal együtt jönnek az istentiszteletre, és így valamennyien a magyar nyelvet nem értők is be tudnak kapcsolódni az istentiszteletbe.

Köszönjük a válaszokat.

Csoma L.

Március 15-ét ünnepeltük - Magyarbőd

Az Abauj-tornai Református Egyházmegye és a Csemadok kassai alapszervezete Magyarbődön ünnepelt március 12-én. Az 1991-ben, Pazderák Bertalan kezdeményezésére felállított kopjafa megújult helyén is földbe ágyazott ugyan, de az ég, a menny felé mutat. Emlékeztet mindnyájunkat, hogy porból vétettünk, de van romolhatatlan, mennyei otthonunk, melynek eléréséhez Jézus Krisztus iránti engedelmisség szükséges. Ezzel az engedelmisséggel szolgált a csatában elesett honvédek eltemető református lelkész, s ezzel az engedelmisséggel kell emlékeznünk az előttünk járó nemzedékek hűségére Isten, haza és család iránt. Ezzel az engedelmisséggel kell a nehéz

időkben is élő hittel hirdetni, meg kell majd állnunk Isten ítélőszéke előtt!

Ebben az évben a templomi ígéhirdetést Pásztor Gyula, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia lelkésze végezte. A kopjafánál Dr. Dienes Dénes tartotta az ünnepi beszédet. A község szlovák anyanyelvű polgármestere, Azari Pál méltatta a történelmi eseményekben hűséggel helytálló elődöket.

A Kassai Magyar Református Gyülekezet Laudate Dominum énekkara a megszokott magas színvonalú énekével szerzett örömet az ünneplő közösségnek.

CsL

Búcsú Orémus Györgytől

A boldog feltámadás reményében köszönt el Felvidék református közössége Orémus György nyugalmazott balogiványi lelkipásztortól 2023. február 25-én a helyi templomban. Az öt ismerő hívek mellett a lelkipásztorok nagy számban érkeztek egyházunk egész területéről, hogy jelenlétükkel a gyászoló családot erősítsék hitben, s az Úrban vetett reménységben. A gömöri egyházmegye esperesének, Nagy Ákos Róbertnek ígéhirdetése egyértelmű bizonyágtétel volt arról, hogy bár a szomorú elválás óráit éljük, de tudjuk, hogy lesz boldog találkozásunk, van mennyei otthonunk. Az elhangzott életrajzi összefoglalóból egy alázattal és hűséggel szolgáló lelkész élete tárult fel a gyászoló gyülekezet előtt. Alázattal szolgált, nem keresve a nagy gyülekezetet, hanem a gömöri kis gyülekezetekben hirdette a nagy Isten dicsőségét. Hűséggel szolgált gyülekezetében egy olyan időszakban, amikor az uralkodó rendszer mindent megtett, hogy az egyházat rombolja, lelkészeit ellehetetlenítse. Hűséggel hitvese és családja iránt, olyan sze-

retetteljes lelkiségben, ahol gyermekei is követték a szülők példáját, szeretetben és alázatban lelkészként is bizonyágot tenni Megváltónkról. Az istentagadó rendszer bukása után, pedagógus hitvese is elvégezte a teológiát, s így Józsuével együtt mond-

hatta: „Én, és az én házam népe az Úrnak szolgálunk!” Jó volt együtt szolgálunk a Szlovákiai Magyar Református Lelkészegyesület vezetésében is, ahol több választási időszakon át az egyesület pénztárnoki tisztét látta el mérnöki pontossággal. Az 1990-es években, amikor sok problémás helyzetet kellett megoldanunk, a parázs vitákban is higgadtan, felelősséggel szólt, a hangját sem emelve fel. Szerettem volna egy beszélgetést közölni vele 85. születésnapja alkalmából. Otthonukban szívesen fogadott hitvesével, de nem kívánt a figyelem középpontjába kerülni. Csendesesen, szereteteiért hálát adva az Úrnak, élte nyugdíjas napjait, várva a „haza hívó szót”. Éle-
téért és szolgálatáért legyen áldott az Úr neve!

Csoma L.

Aki a Szentföldön jár, annak megváltozik az élete

Egy élesdi helytörténész csodálatos utazása

Az emberek sokféleképpen szolgálhatják a közösséget, én a honismeret és a helytörténeti kutatás terén próbálok maradandót letenni az asztalra, mondja Homonnai Gábor élesdi borász, helytörténész, aki mind a tavaly átvett szórványdíjat, mind az izraeli utazását a meglepetések és élete csodálatos, szerencsés történései közé sorolja.

Az elmúlt esztendő minden bizonynyal emlékezetes marad Önnek. Újabb kötete jelent meg. Ezúttal Feketeerdőről írt monográfiát. Izraeli meghívásnak tett eleget, idehaza pedig szórványdíjjal ismerték el munkásságát. Hálás?

Igen, nagyon is hálás vagyok, és egyben szerencsés embernek is tartom magam. Egy nagyon súlyos betegségből sikerült meggyógyulnom, és közel hat éve tünetmentes vagyok. A kezelőorvosom megjegyezte: ez elég ritka eset és már-már a csoda kategóriájába tartozik. Sőt, azt is hozzátette: „Nagyon szeretheti magát a Jóisten”. A kapott gyógykezeléssel párhuzamosan az étrendemen is változ-

tattam és mentális gyakorlatokat is végeztem. A betegség alatt, úgy 2015-től, céltudatosan igyekeztem magam helytörténeti kutatásokkal lekötötni. Gondolom ez is, no meg a pozitív gondolkodás és még sok más apró dolog is besegített a gyógyulásba. A Hegyköztöttelek és a Feketeerdő című monográfiákat már a gyógyulás után írtam. Persze mindezt, így utólag könnyű összefoglalni, de abban a kritikus helyzetben átélni nem volt ilyen egyszerű. Ami a feltett kérdés további részét illeti, utólag belegondolva mind a szórványdíjat, mind az izraeli meghívást a meglepetések és életem csodálatos, szerencsés történései közé sorolom.

A Várad melletti tömbmagyarságból került a Sebes-Körös völgyi szórványba. Sokrétű munkásságáért tavaly megkapta a Zsisku János szórványdíjat. Mit jelez egy ilyen elismerés?

Tömbmagyarságban és szórványmagyarságban élni két nagyon is különböző dolog. Gyerekként, Hegyköztötteleken csak ritkán hallottam román szót, többnyire az iskolában. Így aztán a román-

nal mindig is gondom volt. Először zavart, de mostanra már másként látom a dolgokat. Nemrég egy román barátom megjegyezte: te nem beszélsz tökéletesen románul, a szókinced megvan, de észrevesz, hogy nem mindig fejezed ki jól magad. Azt válaszoltam, hogy ez csak természetes! Még az is felmerült, hogy miért nem írtam románul a helytörténeti könyveimet. Micsoda kérdés! Hiszen könyvet írni az anyanyelveden sem könnyű. Gondolom nem mondok újat azal sem, hogy szórványban mindenért meg kell küzdeni. Semmit sem adnak könnyen. Így voltam én a szőlészettel és a borászattal. 1990-2000 között, amikor az emberek elkezdtek újra kertészkedni, sokan rendszeresen igényelték a ta-

nácsaimat, és én igyekeztem legjobb tudásom szerint válaszolni, segíteni. Azt mondanom sem kell, hogy ilyenkor mindig nagyon kedvesek és hálásak voltak a segítségért. De ahogy telt az idő és lassan megtudták, amire kíváncsiak voltak, és gyakorlatot is szereztek, már másként viszonyultak hozzám. Felülkerekedett bennük a többségi létből adódó felsőbbrendűség érzése. Nagyon igaza volt ebben egy kolozsvári professzornak, aki azt mondta: amíg szükségük van rád, addig nagyon nyájasak, udvariasak, de miután megkapták tőled, ami akartak, átnéznek rajtad. Ez egyébként az egész társadalomra igaz, tehát nem csak többségi-kisebbségi kérdés.

A Zsisku János szórványdíjjal kapcsolatban az volt az első érzésem, hogy nem szolgáltam rá. Most, a díj odaítélése után fél évvel azt kell mondanom, ez is relatív. Az emberek sokféleképpen szolgálhatják a közösséget: van, aki oktat és nevel, van, aki a hitéletet erősíti. Én a honismeret és a helytörténeti kutatás terén próbálok valami maradandót letenni az asztalra. Mert hiába ismerünk pontosan egy bizonyos eseményt vagy történetet, egy-egy település története sok kisebb-nagyobb történetből tevődik össze. Ha ezeket nem foglaljuk egybe, és nem írjuk le, idővel elvesznek. Ugyanígy a régi képeket is meg kell őrizni, és össze kell gyűjteni. Ha elodázzuk, lehet, hogy több alkalom nem adódik. Sokszor érzem: mivel nem voltam elég gyors, az utóbbi 5-10 évben nagyon sok adatközlőt elveszítettem. Biztos vagyok abban, hogy előjáróink is nagyon jól ismerik ezeket a problémákat, és értéklik, ha néhányan szívügyüknek érzik a múlt kutatását. Gondolom mindezek hozzájárultak a Zsisku-díj odaítéléséhez.

Ősszel egy hetet töltött Izraelben. Hogyan jött létre ez az utazás? Milyen gondolatokkal kelt útra?

Az utazás létrejöttéhez vissza kell menni 8-10 évet. Amikor Józsa Ferenczel

és Dezső Anna Ilonával nekifogtunk az *Élesd, fejezetek a város történetéből* című helytörténeti munkának, elhatároztam, hogy a lehető legtöbbet megpróbálok felkutatni és leírni az élesdi zsidóság 100 éves történetéből. Ebben nagyon sokat segített Létai András barátom, akivel közel 30 évig voltunk kollégák, és aki sajnos már hat éve nincs köztünk. Ő az élesdi viszonylatban híres Létai család leszármazottja. Jól ismerte az élesdi zsidó családokat, hiszen amikor azok építkeztek, mindig a jó nevű Létai építészeket bízták meg. Azonkívül osztálytársa és barátja volt néhány, vele egykorú zsidó fiúnak. A 380 oldalas könyvből végül mintegy 30 oldalt szenteltem az élesdi zsidó közösség történetének. És volt még valami, ami érzelmileg is nagyon fontos volt az Élesdről elszármazott zsidóknak ott Izraelben. Amikor Élesd két legtehetősebb zsidó családjának történetét próbáltam összerakni, a családtagok születési és halálozási dátumát dokumentumok híján nem tudtam megadni. Gondoltam, elmegyek az élesdi zsidó temetőbe, és megkeresem a sírköveket. A sírkertben siralmas látvány fogadott, mert mindent ellepett az átjárhatatlan, sűrű bozót. Miután a temetőt 1980-ban vandál támadás érte, a Nagyvárad Zsidó Hitközség részben helyreállította a ledöntött sírköveket, majd bekerítette és lakattal zárta le a temetőt. A legszebb és legnagyobb sírkövek, melyeket súlyuknál fogva nem tudtak visszahelyezni, évtizedeket át ott hevertek ledöntve, a sűrű bozót alatt. Egy sólyomköpестesi román barátommal, Dorinel Daviddal és még három emberrel sikerült megtisztítani a temetőt a bozótól, majd hevederekkel és kötelekkel visszaállítottuk és lemostuk az épen maradt sírköveket. A kérdéseimre ott voltak a válaszok ezeken a köveken... Nagy sikerélmény volt. Talán ez is hozzájárult ahhoz, hogy meghívjanak a Szentföldre. Én pedig azért is fogadtam el a nem várt meghívást, mert gyermekkoromban a nagyszüleim többször mon-

dogatták: életük legnagyobb vágya, hogy egyszer láthassák a Szentföldet. Bevalom, azzal a gondolattal indultam útnak, hogy most valami csodálatos dolog fog történni velem, mert az előzmények is olyanok voltak, mintha valami láthatatlan kéz irányított volna ebbe az irányba.

Vendéglátóitól azt kérte, hogy főleg a bibliai helyszíneket keressék fel a rendelkezésre álló napok alatt. Inter-netes útinaplójából kiderül, hogy igen alaposan bejárta az országot. Milyen érzés volt kétezer évvel később Jézus nyomában járni?

Érdekes volt megtapasztalni, hogy a Bibliából ismerős szent helyek: a Jordán folyó, a Galileai-tenger és a többi hely, ahol Jézus járt, mind a szabad természetben van. A jeruzsálemi templomot kivéve a többi csak sokkal később, évszázadok múlva építették azokra a helyekre, ahol Jézus feltehetően tanított vagy csodát tett. Ezeket a helyeket bejárni nagyon felemelő érzés volt. Úgy érzem, sikerült magam teljesen átadni egy megmagyarázhatatlan, csodálatos erőnek.

Jeruzsálemet járva Novák Katalin elnök asszonnyal is "összefutott". Hogyan történt ez a találkozás?

Az elnök asszonnyal való találkozásom látogatásom utolsó előtti napján, szombaton történt. Amikor bejártuk a

A siratófal

Jeruzsálemben Novák Katalin elnök asszonnyal

Golgotát, (Via Dolorosa) meg a Siratófalat, a Szent Sír nevű templomból kijöttünk Jeruzsálem-Óváros főterére. Ekkor pillantottam meg, úgy 50 méterre egy 20-25 fős turistacsoportot. Közülük is kimagaslott Balog Zoltán református püspök. Az idegenvezető körül kialakult körben volt egy kis rés, ahova én is beálltam. Éppen velem szemben megpillantottam Novák Katalint, rámosolyogtam és diszkrét fejbólintással köszöntem neki. Ő visszamosolygott és odalépett hozzám. Erre én bemutatkoztam és elmondtam honnan jöttem, mi járatban vagyok. Vendéglátóimat is bemutatam neki. Megkérdezte tőlük, hogy mikor települtek át Izraelbe. Mikor mondták, hogy 1961-ben, elcsodálkozott, és egyben gratulált nekik, hogy milyen jól beszélnek magyarul. Majd beleegyezett, hogy közös fotót készítsünk. De hogy honnan jött nekem az a bátorságom, hogy fényképezés közben a vállára tegyem a kezem, nem tudom megmagyarázni. Talán mert annyira kedves, szimpatikus és természetes volt minden mozdulata.

A biztonság, érthető okokból, rendkívül fontos tényező Izraelben. Ott tartózkodása alatt tapasztalt-e bármit az arab-izraeli konfliktusból?

Igen, nagyon is érezhetőek a biztonsági intézkedések. Első "élményem" ezzel kapcsolatban a Tel-Aviv melletti Ben Gurion repülőtéren volt. A személyzeti és fejlett technikai apparátus percek alatt mindent kiderít rólad és bekerülsz a nyilvántartási rendszerükbe. A biztonsági ellenőrzés Izrael külső határaihoz közeledve fokozódik. Mivel Izrael csupa arab országgal van körülvéve, ezen kívül ott vannak a palesztin övezetek (Ciszjordánia és Gáza) is, a zsidó állam minden pillanatban számol a veszéllyel. A libanoni és a szír határon pedig ott vannak a szögesdrót kerítések. Az ország védelmi rendszere a világ legfejlettebbjeinek egyike, különösen a híres Vaskupola. Izrael GDP-je körülbelül 6 százalékát költi hadászati és védelmi célokra, ezzel a világon a második helyen áll. A férfiaknak három, a nőknek két év a kötelező sorkatonai szolgálat. Turistaként azt tapasztaltam, hogy az izraeliek viszonylag biztonságban érzik magukat, nincs félelemérzetük, és sokszor emlegetik az 1976-os hatnapos háborút, amely történelmük egyik fontos eseménye. Ezt négy arab ország: Egyiptom, Jordánia, Szíria és Irak indította Izrael ellen, de csúfos vereséget szenvedtek. Izraelnek ráadásul sikerült

elfoglalnia az egész Sínai-félszigetet Egyiptomtól. Ezenkívül a Gázai-övezet és Cisjordánia is a fennhatósága alá került, továbbá a stratégiai fontosságú Golán-fennsík, ami korábban Szíriához tartozott. Ekkor lett a főváros Jeruzsálem, és a vallásos zsidók nagy örömeire a Kelet-Jeruzsálemben található Siratófal is visszakerült Izraelhez. Évekkel később Egyiptom és a zsidó állam békét kötött. Ennek értelmében Izrael kivonult a Sínai-félszigetről, de a többi területet megtartotta.

**Közép-európai szemmel nézve milyen benyomásokat ébresztett Önben a modern és fejlett Izrael? Érték meg-
lepetések?**

Izrael nagyon fejlett, a világ élvonalához tartozó ország. Autógyárai nincsenek, de harci repülőgép-gyártó ipara igen fejlett. Sok jót hallottam a kutatás, a fejlesztés és a gyógyászat terén elért kiváló eredményekről. A rákos betegek 80 százalékát meggyógyítják. Látogatásom előtt arra gondoltam, hogy a földrajzi adottságok miatt talán gondok lehetnek az élelmezéssel. Meglepődve láttam, a zöldség- és gyümölcsstermesztés, az öntözőrendszereknek köszönhetően biztosítja az ország szükségleteit, sőt még exportra is termelnek. A vártnál sokkal fejlettebb úthálózattal találkoztam. Első látásra azt gondolnánk, hogy ez csak természetes, hiszen az ország észak-déli irányban körülbelül 400 km hosszú, kelet-nyugati irányban pedig 200 km széles. Láttam öt sávost autópályát (egy irányban!) és 2-3 sávost utakat, melyeket éppen bővítettek. Meglepett, hogy a lakónegyedeket magaslatokra építik, így nem vesznek el területet a mezőgazdasági műveléstől. A 20-30 éves négy emeletes paneleket lebontják, és helyükre mi-

nimum tíz emeleteseket építenek. Izraelben nagyon kevés a földszintes családi ház. Az ország lakossága 10 millió körül van, és ez tovább növekszik a migráció által. A szakképesítést nem igénylő munkahelyeken kivétel nélkül más világrészről érkezett alkalmazottak dolgoznak.

Nagyon sok élményben volt része, visszatekintve mi volt a legnagyobb hatással Önre?

A legnagyobb hatással az volt rám, hogy át tudtam érezni, hogy a Szentföldön járok. A Bibliából ismert földrajzi helyek: a Jordán folyó, a Galileai-tenger, Názáret és Jeruzsálem hegyes vidéke, a Holt-tenger, a Negev-sivatag, a Földközi-tenger mind ismerősen hangzik, de ha a zarándok látja is őket, az egészen más. A keresztény ember ilyenkor magába száll. Amúgy a Jordán folyó vésődött legjobban az emlékezetembe. A szent folyóként tisztelt, vallástörténetileg fontos folyót Észak-Izraelben, a szíriai határhoz közel volt alkalmam látni. Sokkal csodálatosabbnak tűnt, mint ahogy elképzeltem. Teljesen ösztönösen, mintha egy láthatatlan erő kényszerített volna, megmostam az arcom a vízzel.

Mi nyújt a Szentföld a hívő embernek?

A Szentföld a hívő embernek a kereszténység bölcsőjét jelenti. Innen majd' mindenki hitében megerősödve tér haza. A keresztény ember átértékeli a hithez való addigi viszonyát, és legtöbbször fogadalmat is tesz. Ez a fogadalom számunkra a fokmérője annak, hogy valóban a Szentföldön jártunk, ami megváltoztatta az életünket.

Fábián Tibor

Emlékezz vissza....

X. rész

Nem volt egyszerű Szolnocsikából Prágába indulni, főleg hézagosszlovák nyelvtudással. De az Úr nem hagyott magamra, magunkra, mivel édesapámmal utaztam. Pár nappal indulásunk előtt néhai Pál Bertalan, akkor negyedéves teológus keresett fel minket, s javasolta, utazzunk együtt. Több mint 12 órás éjszakai út után ott álltunk a Husz János Teológiai Szeminárium kapujában (V Jirchářich 13, ma szálloda), ahol szállásunk volt. Az egyik szobában magyar teológusok egy csoportjával találkoztunk, köztük Nátek Sándor, aki már szorgáló lelkészként látogatott vissza Prágába. Sokat jelentett bátorításuk, hisz a cseh nyelv hallatán, bizony voltak kétségeim a sikeres felvételt illetően. De, „Jó az Isten, jót ad, légy jó reménységben.” hangzik Buga Jakab énekében. Rövid pihenő után nagy sétát tettünk a városban, csodálva a nagyszerű történelmi épületeket. Talán jó is volt a nagy séta, mert az éjszakai pihenő zavartalanul telt, délelőtt lezajlott a felvételi, melyen Köblös Valériával csak ketten voltunk egyházunkból. Nagy örömeinkre jelen volt Csémy Lajos professzor és Bihary Mihály docens is, akik egyházunk történelméből és gyakorlati teológia alapjaiból vizsgáztattak. A végén a teljes tanári kar néhány tagja tett fel kérdéseket. Amadeo Molnár dékán úr azt kérdezte: Mit tudok Kőrösi Csoma Sándorról? Mit írt? Szokatlan volt, hogy aki kérdez, magyar vezetékneve ellenére

nem tud magyarul, s ismeri Csoma Sándort, pedig az nem volt tananyag a magyar iskoláinkban sem. Én, a családom könyvei között meglevő életrajzi kötetből ismertem életét és munkásságát. Az illetékes oktatási minisztérium képviselője is ott volt, s a felvételizők politikai ismeretei felől érdeklődött. Ma ez már elképzelhetetlen, de akkor a kommunista rendszer igyekezett mindent ellenőrizni. Délután kihirdették az eredményt, felvettek. Lehet, ez egyszerűen hangzik, de kimondhatatlanul örültem, s hálás voltam Istennek, hogy én is felvételt nyertem a Comenius Evangélikus Teológiai Fakultás mintegy 50 diákjai közé, akik közül 18-an voltunk magyar reformátusok. Hazaérve várt a következő felvételi

ilyenek kellett lennie. Ezzel azt is elárulta, hogy az egész rendszer csak látogatás és kényszer. Évekkel később, lelkészként azt is megtudtam, hogy nagy nyomás nehezedett az iskola tanári karára. Ennek az oka az volt, hogy az akkori Csehszlovákiában a két gimnáziumból jelentkeztek legtöbben teológiára. Az első volt Ólubló, a második Királyhelmecc. A szeptemberi pótfelvételnél görög-katolikus évfolyamtársam nyert felvételt a pozsonyi papi szemináriumba. És a rendszer összeomlásáig még legalább 10 királyhelmecci gimnazista jelentkezett teológiára. A nyári kirándulás idején nem hagytam ki a kálvinista Róma Református Teológiai Akadémiájának meglátogatását sem. A prágaiakkal összehasonlítva Debrecen egyetemes, a város képét a Nagytemplommal együtt meghatározó intézményrendszert jelentett, melyben helyet kapott a református gimnázium is. Egyházi középiskola Csehszlovákiában nem létezett a kommunizmus idején. Látva az ódon falakat, a hatalmas könyvtárat, arra gondoltam, milyen jó lenne itt tanulni, ahol református hitünk történelmi

Prágai magyar teológusok 1976 januárjában

meghívó Eperjesre, de oda már el sem mentem. Számomra a teológia nem „menekülési útvonal” volt, hanem hivatás!

A nyári szünidőben augusztus 20. a virágkarnevált jelentette, s Debrecen. A nagyerdei strandon találkoztam volt kémia és polgári nevelés tanárommal, aki meglepetésemre mosolyogva fogadta köszönésemet. Rövid beszélgetésünk végén megkérdeztem, miért volt olyan barátságos velem az iskola utolsó heteiben? Neki, mint az iskola pártelnökének,

múltja mindent áthat. De ez szinte elérhetetlennek tűnt akkor számomra. Szeptember első hetében indulhattam Prágába, ahol nem kis feladat várt a magyar iskolából érkezett elsőévesekre. A teológiai tanulmányainkat négyhetes latin nyelvtanfolyammal kezdtük. Latin nyelvtanfolyammal, cseh nyelvi alapon, amikor még a cseh nyelvet sem értettük jól. Nem volt egyszerű feladat.

Cs.L.
-Folytatás következik-

A Lónyay Gábor Polgári Társulás közleménye

A Lónyay Gábor Polgári Társulás ebben az évben a következő gyülekezetek számára továbbította az adó 2%-át:

1. Abara	5. Felsőlác	9. Mátyóc	13. Párkány	17. Zemplén
2. Bacska	6. Komároc	10. Nagybalog	14. Sacca	18. Deregnjó
3. Bajánháza	7. Kistráska	11. Nagyida	15. Sókszelőce	
4. Bés	8. Martos	12. Nagyod	16. Szeszta	

Folyamatban van Abaujszina. Polgári társulásunk ebben az évben is kész közvetíteni az ismert feltételekkel a támogatásokat. Érdeklődni a 0905 035 094-e s telefonszámon lehet.

Csoma László, igazgató

Önkénteseket keresünk!

STÍVENSÉG AKOZÁS CÉLJÁÉRT

Felvidéki Lelki Elsősegély Telefonszolgálat

Éjjel-nappal hívható telefonszámunkon magyarul fogadjuk hívását, ha a bajban, kétségbeesésben egy kívülálló személy névtelen segítségére van szüksége.

Telefonszámaink*:

0918 500 333 (Orange)

0904 500 338 (T-Mobile)

*a hívás nem emeltdíjas.

MEGÉRTŐ MAGYAR SZÓ, NINCS EGYEDÜL A BAJBAN!

A Felvidéki Lelki Elsősegély Telefonszolgálat lelkes önkéntesek jelentkezését várja!

Olyan személyek jelentkezését várjuk, akik elhivatottságot éreznek arra, hogy részt vegyenek a segítő, karitatív munkában. A jelentkezéshez nem feltétel sem a humán szakterületen végzett munka, sem a pszichológiai ismeretek.

Az önkéntes ügyelők a személyes körülményeiktől függően, havonta 2-3 alkalommal ülnek a telefon mellé segítő beszélgetéseket folytatni. Emellett pedig minden hónapban részt vesznek szupervízió, esetkonzultáció, továbbképzéseken, tréningeken. Ezek a csoportfoglalkozások segítik a szakmai fejlődést, és a pozitív energiákkal, élményekkel való feltöltődést.

Mit nyújtunk önkénteseinknek?

Izgalmas, tapasztalatokat nyújtó karitatív munkát, szakmai és személyes fejlődést biztosító foglalkozásokat, fizetés, pénz helyett – pályázati forrásokból – szakmai konferenciákon, képzéseken való részvételt, megbízható, jó légkörű csapatot, melyet ügyelői stáb formál, valamint nyitottságot, jó közösségi kapcsolatokat.

Képzés

Szakemberek választják ki tesztek és a személyes interjú alapján a jelentkezőket. A sikeres alkalmassági értékelés után kapcsolódnak a jelöltek az intenzív képzéshez, amely önismereti tréningből, elméleti képzésből és kommunikációs-, telefonos helyzetgyakorlatokból áll. A kiképzés után a vizsgát tevők hospitálnak, s azt követően kezdhetik el a segítőmunkát. Az önkéntes munka havonta egy – két alkalommal történő elfoglaltságot jelent, amely magába foglalja az ügyelői helyszínre történő utazás vállalását is.

Jelentkezési feltételek:

- minimum középfokú végzettség,
- 23-65 éves életkor,
- nyitottság,
- jó kommunikációs készség,
- lelki terhelhetőség.

Jelentkezni lehet a felvidekitelefonoszolgalat@gmail.com e-mail címen.

Határidő: 2023. április 23., vasárnap

Kérjük, a jelentkezéshez csatoljanak egy önéletrajzot és egy motivációs levelet arról, hogy miért szeretnének részt venni ebben a szolgálatban.

Sok szeretettel várjuk azok jelentkezését, akik hisznek abban, hogy egy beszélgetés segítséget nyújthat, és nyitott szívvel tudják meghallgatni a hozzájuk fordulókat, s hosszabb távon is tudnak áldozni szabadidejükből mások segítésére.

KERESSÜK MEG A BIBLIÁBAN!

1. „Mikor pedig el ..... indítani a ládát, ezt mondja vala Mózes: Kelj fel Uram, és ..... el a te ellenségeid, és fussanak el ..... a te gyűlölőid.” (4Mózes 10:..)
2. „És a te jó ..... adád nékik, hogy őket oktató; és ..... nem vonád meg szájaktól, s ..... adál nékik szomjúságokban.” (Nehémiás 9:..)
3. „Az Istennek lelke ..... engem, és a Mindenhatónak ..... adott nékem életet.” (Jób 33:..)
4. „A kő ..... az építők megvetettek, ... lett!” (Zsoltárok 118:..)
5. „Jobb a bölcsesség a ..... szerszámoknál; és egy bűnös ..... jót vesz el.” (Prédikátor 9:..)
6. „Ismét szóla azért ..... Jézus, mondván: Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az ..... világossága.” (János 8:..)
7. „Örüljete az ..... és sírjatok a sírókkal.” (Rómabeliekhez 12:..)
8. „Az Úr pedig ..... a ti szíveteket az Isten iránt való szeretetre, és ..... iránt való állhatatosságra.” (2Thesszalónika 3:..)
9. „Mert ..... háznak van építője, aki pedig ..... elkészített, az Isten az.” (Zsidókhöz 3:..)
10. „Mindenek előtt pedig ..... hajlandók az egymás iránti szeretetre; mert a ..... sok vétet elfedez.” (1Péter 4:..)

A Károli Gáspár fordítású

Szent Biblia alapján összeállította:

Györky Szilvia, Alsómihályi.

Megfejtéseiket **2023. május 15-ig** lehet

beküldeni Szerkesztőségünk címére:

postai úton - **Református Újság**

Szerkesztősége, Hlavná 216.,

076 74 Drahnov,

vagy e-mail-ben a

refujsg.csoma@gmail.com címre.

Felhívjuk a megfektést beküldők kedves figyelmét, hogy a megfektés és nevük beküldésével egyúttal hozzájárulnak az adataik (név és lakhely) megjelentetéséhez a Református Újságban!

Megfektők: Pozsonyi e.m.: Családi Irén, Beke Sarolta – Nagymegyer; Halák Rozália – Pozsony; özv. Sándor Józsefné – Réte; Komáromi e.m.: özv. Varga Béláné, Szigeti Zsuzsanna – Bátorkeszi; Baranyai Margit – Marcelháza; Zajos István, Kálnay Árpád – Komárom; Tóth Irma, Németh Irén – Kamocsa; Császár Vilma – Deáki; Farkas Irma – Negyed; Fülöp Gulyás Erzsébet – Párkány; Barsi e.m.: Szalay Ferencné, Özv. Demény Lajosné – Fél; Németh Erzsébet – Nyírágó; Klincsek Ferencné – Kőhídgyarmat; Szabó Gabriella – Pozba; Császár Viola – Töhöl; Pásztor Zsófia – Zseliz; Palásti Aranka – Léva; özv. Bertók Istvánné – Barsvárad; Fülöp Gizella – Barsbaracska; Gömöri e.m.: Tóth Katalin, Csank Szerénke, Elek Márta – Nagybalog; Schiller Mária – Tornalja; Jakab Edit – Jéne; Abaúj-tornai e.m.: Metti Ferencné, özv. Pataky Bertalanné – Migléc; Csáji István, Páricsi Ödön – Nagyida; Juhász András, Juhász Zsuzsanna, Dringus Júlia, Matesz Viktória – Csécs; özv. Szabó Gyuláné – Lucska; ing. Damko Valéria, özv. Kövesdi Jánosné – Reste; Majláth Istvánné – Kassa; Kerekes Béláné – Felsőlánc; Szaniszló Judit – Szeszta; Berta Zsuzsanna, Ficzer Piroska – Abaújszina; Zempléni e.m.: Jártas Lászlóné – Újhely; Gőnczy Júlia – Bacskai; Kiss Erzsébet – Nagykövesd; Kendi Zsuzsanna – Zétény; Kiss Magdaléna, Mladanec Irén, Rácz Erzsébet – Bodrogszerdahely; Egri Klára, Özv. Gerenyi Lászlóné – Örös; Máté Etela – Kiskövesd, özv. Oláh Istvánné – Hardicsa; özv. Szabó Ferencné, Kulcsár Eleonóra – Királyhelme; Czető Pál – Bély, Želenák Éva – Szentmária; Árvay János – Zemplén; Ungi e.m.: özv. Molnár Sándorné, özv. Csicseri Józsefné – Kistráska; özv. Ladányi Lászlóné – Deregnyő; Révész Tiborné – Iske; Dupály Csilla, Stépán Mária – Abara

Jutalmazottak: Halák Rozália – Pozsony; Szigeti Zsuzsanna – Bátorkeszi; Németh Erzsébet – Nyírágó; Elek Márta – Nagybalog; Páricsi Ödön – Nagyida; Árvay János – Zemplén; Révész Tiborné – Iske

A Kárpát-medence reformátussága

Kárpát-medencei protestáns teológushallgatók találkozója Budapesten

Kárpát-medencei protestáns teológustalálkozót tartottak március 24–26. között Budapesten, a nemrégiben átadott Ráday Házban. A Kövessetek engem! című eseményre határon innenről és túlról is érkeztek teológusok.

A többnapos rendezvényen előadásokat hallgathattak meg, közösségi programokat kereshettek fel a teológusok. „Ez az esemény nemcsak a jelen nagy lehetősége, hanem a jövőre való készülés is, hiszen jó és fontos azokat megismerni, akikkel együtt fogunk szolgálni hazánkon kívül és belül” – fogalmazták meg a találkozó lényegét a szervezők.

Pénteken, a közös napkezdő áhítat után Somogyi Péter főjegyző köszöntötte az összegyűlteket. Beszédében, kapcsolódva a hét témájához, az elhívásban való megmaradás fontosságára hívta fel a hallgatóság figyelmét. A program a felújított Ráday Ház bemutásával folytatódott. A résztvevők felfedezhették a Bibliamúzeum izgalmas interaktív kiállítását, majd a Ráday Könyvtárban megtekinthet-

Balog Zoltán egy, minden teológust összekötő dologról beszélt: Isten Igéjéről
Fotó: Molnár Zoltán

ték az egyház és a Ráday-gyűjtemény történelmi relikviáit.

Balog Zoltán dunamelléki püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke felhívta a teológusok figyelmét arra, hogy Isten Igéjének közös ismerete az, amely igazi alapot ad minden szolgáló embernek.

A Zsinat határozata alapján 2023 a lelkipásztori hivatás éve. Idén különösen nagy hangsúlyt kap a Magyarországi Református Egyházban a lelkipásztori szolgálat és a lelkészképzés. A találkozó résztvevői egy kérdőívet tölthettek ki, melyben jelezhették meglátásaikat a teológiai képzéssel

A teológusok kérdéseket is feltehettek a jövőbeli tervek kapcsán / Fotó: Molnár Zoltán

kapcsolatban. Gér András zsinati tanácsos beszámolt a kérdőívek részeredményeiről, illetve ismertette az egyház oktatásra vonatkozó jövőbeli elképzeléseit.

Balla Péter, a Károli Gáspár Református Egyetem rektorhelyettese is szolgált a teológusközösség előtt, áhítatában elhívástörténetével bátorította a fiatalságot. – A közös lelki és testi táplálék, az élmények, a beszélgetések valódi feltöltődést jelentettek így, szemeszter közepén – fogalmazott a teológustalálkozó egyik résztvevője.

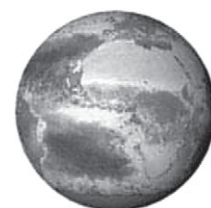
Az eseményt záró közös úrvacsorás istentisztelet után az immár hagyományos elnöki megbeszélés következett, ahol az egyetemek hallgatói önkormányzatának vezetői ültek össze. A Kárpát-medencei protestáns teológushallgatók következő találkozáját egy év múlva Debrecenben rendezik meg.

Friderikusz Márton, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának seniora így összegezte a hétvégét: – A találkozó lelki elmélyülés volt, ahol az elhívásunkban való megerősödés volt a középpontban. Minden előadás, lelki alkalom azt segítette, hogy újra megértsük Isten akaratát az életünkben, és hogy rájövünk arra, hogy a szolgálatunk alatt minden körülmények között erőt meríthetünk Isten igéjéből és számíthatunk a szolgatársainkra. Emellett jó volt abban megerősödni, hogy minden kihívás között Krisztus kegyelme tart meg bennünket, és Isten gondviselése tükön munkálva oda rendeli mellénk azokat az embereket, akik lelki támaszt adhatnak nekünk!

Horváth Bálint / www.reformatus.hu

VILÁGOLDAL

Hitről hívóknak

KERESZTYÉNSÉG: A BÉKEPOTENCIÁLTÓL A TÉNYLEGES BÉKÉLTETÉSIG EGYÉNI ÉS KÖZÖSSÉGI SZINTEN

A KATOLICIZMUS BÉKE-ETIKAI TÖREKVÉSEI - SOHA TÖBBÉ HÁBORÚT!

FIGYELMEZTETŐ JELEK ÉS VILÁGFOLYAMATOK

Nem csak a mára kialakult háborús konfliktushalmaz az, ami a világvallások erre képzett tudósait és kutatóit készíti a folyamatos békekutatásra, a hitelvektől a tényleges tettekig vezető utak-módok, nemzetközi és nemzeti szintű cselekvélehetőségek átgondolására. Mérhetetlenül nagy irodalma van már a világvallások saját körű és vallásközi béketörekvéseinek. Korábban ez lehetett olykor kizárólagos politikai tömbök vagy világhatalmak privilégiuma (az ún. „béketáboré“), de az évtizedek során világossá vált, hogy a béke megteremtése egyrészt egyéni-belső békesség, békülékenység nélkül nem megy, azaz egyéni spirituális-etikai változások, egyfajta magánjellegű, személyes békekultúra nélkül önáltatás minden. Másrészt az is nyilvánvaló vált, hogy a kormányzati szintű békekultúra mindenütt a világon csak tudatos, erkölcsileg megalapozott, jogi és ésszerű garanciákkal és felelős békemagatartással tartható fenn.

Az utóbbi évtizedekben folytatott békepotenciál-kutatások olykor nagyon is mellbevágó megfogalmazásokat tudtak találni a béke vagy háború, háború vagy béke éber védelmezésére. 2005-ben például még messze volt a mai háborús konfliktus, de már addigra is közel 200, II. Világháború utáni véres, borzalmas helyi villongás, etnikai csoportháború és nagyhatalmi „kihelyezett“ birkózás tapasztalata indította az akadémikus rabbit, Marc Gopint, hogy megírja lelkiismeret felrázó könyvét ezen a címen: Az Éden és az Armageddon között - a világvallások, az erőszak és a béketeremtés jövője. Angol, osztrák, amerikai, indiai, dél-afrikai, latin-amerikai kutatóintézetekben sok százan kísérik figyelemmel a világhelyzet aktuális alakulását, s benne a világvallások potenciális pozitív vagy esetenkénti negatív szerepét. Ugyanígy különféle vallásközi fórumok, konferenciák, mozgalmak, könyvek és filmek hasonló céllal jönnek létre. Ezekről külön szükséges lenne írni. Az évekkel, évtizedekkel ezelőtt már felsejlett világpolitikai változások mindenféle - vallási és nem vallási - kutatásban felrajzolták a világ jövő minimum négy pólusú modelljét. Ami napjainkban kezd 5-6 pólusúvá válni, mivel Dél-Korea és Japán új pólust kezd kialakítani éppen a mostani súlyos politikai, banki, gazdasági válság láttán.

Ez akár 5-6-szoros kihívást jelenthet minden világvallásnak külön és az érintett területeken élőknek még inkább, hogy nagy erővel, éberséggel és elkötelezettséggel vigyázzák a törékeny békét. Mi lehet minderre az életért, az emberiségért, saját több ezer éves hagyományaikért felelősséget viselő világvallások válasza? Csak egy: az összefogás, az együtt próbáljuk

a katasztrófaelhárítást végezni akarása. Beszédes ebben a tekintetben az az ábra is, amit nemrég angol egyetemek összefogásával rajzoltak meg. Abszolút világosan mutatja, hogy milyen a világvallások békepotenciáljának a tudatos felismerése, felmérése, és az ebből következő cselekvési stratégiák, konfliktuskezelő javaslatok kidolgozásának a hajlandósága, illetve törekvése. 65%-os mutatóval a keresztyénség áll az élen. Ezek után vizsgáljuk meg röviden a gazdag történelmi kínálattal rendelkező római katolicizmusban rejlő békepotenciált. **Írja Dr. Békefy Lajos**

AZ EVANGÉLIUMTÓL A FILOZÓFIAI ÉS ERKÖLCSI ELVEK RÉSZLETEZÉSÉIG SOKSZÁZADOS KATOLIKUS ÚTON

A keresztyénség kezdetektől fogva a nyugati, római katolikus és a keleti ortodox formában, hit- és egyháztípusban élte életét, illetve igyekezett megvalósítani a Megváltó Hegyi Beszédében foglalt etikáját, amelynek része a béketeremtés: Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak neveztetnek - Máté 5,9. A római egyház legkorábban a háború kérdésével Augustus korában (354-430) szembesült. A császár által képviselt bellum iustum-mal, az igazságos háború szemléletével szemben az erőszakmentességet, illetve erőszaknélküliséget hirdette és gyakorolta. Ezt a szemléletet nem csak a nyugati egyház képviselte, hanem az ortodox világ is. Maga az Orosz Ortodox Egyház is elfogadta ezt a nézetet, és rögzítette is abban a dokumentumban, aminek elnevezése: "Az Orosz Ortodox Egyház Alapvető Szociális Nézetei". Persze az igazságos háború koncepciója beszivárgott az egyházi gondolkodásba is, és századokon keresztül hatott a döntések meghozatalában. Először XXIII. János pápa volt az, aki Pacem in terris (1963) kezdetű enciklikájában kritikusan elfordult a bellum iustum koncepciótól. A lengyel II. János Pál pápa pedig még tovább ment: kialakította és általánossá tette az egyházban az igazságos béke, a pax iusta koncepciót.

Mindezzel együtt a vélemények eltérőek maradtak a világegyházban. Vannak, akik háborús kritikájukat a módosított bellum iustum szemlélet alapján, míg mások, akik a pacifista szemlélet alapján alakították ki. Öszövétségi példákra visszatekintve, vannak, akik az egyházban inkább az erősen kritikus erőszak-elítélésre alapozzák véleményüket, amit főként Ézsaiás próféta képviselt. A próféta elítélte a katonai, militarista kapcsolatokat, és kizárólag az Úr védelmében, oltalmában bízott, hiszen Ő az, aki megszabadította Izraelt. Nem jó harci szekerek, hadi kocsik tömegében bízni: Jaj azoknak, akik Egyiptomba mennek segítségért, akik lovakban reménykednek (Ézsaiás 31,1kk). Hóse-

ás meg valóságos ateizmusnak tekintete azt, amikor valaki a lovak erejében bízott és a Tízparancsolat elleni lázadásnak minősítette ezt a magatartást: Nem nevezük többé Istenünknek kezünk csinálmányát - Hóseás 14,4. Jézus ezt a szemléletet egészen valóságosan képviselte azzal, hogy Jeruzsálemben nem harci paripán, hanem szamarháton vonult be (János 12,14kk). Teljesen nyilvánvaló a Hegyi Beszédben, hogy Isten uralmának a teológiáját és életmódját csak azok képviselhetik és örökölhetik, akik lemondanak az erőszakról: Boldogok a szelídek, mert ők öröklik a földet - Máté 5,5. A háború bármiféle igazolása vagy igenlése nem fér bele Jézus erőszakmentes életstílusába és erkölcsi gyakorlatába.

Az ógyház szemléletében és gyakorlatában elfogadhatatlan volt a gyilkolással megvalósuló katonai szolgálat és az ellenség szeretetének parancsolatát (Máté 5,38-48) szem előtt tartó tartózkodás ettől. Augustinus és főként Aquinói Tamás teológiai rendszerében némiképpen módosult az eredeti jézusi szemlélet. Megfontolandónak tartották az erőszakmentességről történő lemondást a következő esetekben: 1) ha kellő indoka van a háborúnak (causa iusta), 2) ha a háborúra a béke megteremtéséért lenne szükség (intentio recta), 3) ha azt igazi és felelős tekintély parancsolja meg (legitima auctoritas). Augustinus az erőszak kerülésének követelményével nem általános és kötelező elvet fogalmazott meg, hanem evangéliumi tanácsot.

A késői skolasztikában egyre fontosabb szerepet játszott a ius in bello - a háború közben is érvényesítendő jog, jogszerűség, igazságosság azzal a korábbi szemlélettel szemben, amit így fogalmaztak meg: ius ad bellum - a háborúhoz való jog. A háborúról addigra kialakult szemléletben egyre hangsúlyosabbá vált az a nézet, hogy ez csak ultima ratio lehet, tehát végső eszköz vitás helyzetek rendezésére. A károkat, amennyire csak lehet, csökkenteni, korlátozni kell (ezt nevezték proporcionalitás elvnek). A civileket amennyire csak lehet, távol kellett tartani a háborús cselekményektől (ezt nevezték diszkriminációs elvnek).

PÁPAI, ZSINATI TANÍTÁSOK - SOHA TÖBBÉ HÁBORÚT!

Már XII. Pius pápa 1949-ben megfogalmazta: Amennyiben fennáll a háború veszélye, és ameddig nem adódik olyan nemzetközileg elismert tekintély, aki megfelelő eszközökkel rendelkezik ennek megakadályozására, s ha már minden békére irányuló eszköz, szabályozás kimerült, akkor a védelem erkölcsi kötelezettségét nem lehet az ilyen kormánytól megtagadni. Majd a II. Vatikáni Zsinat a Gaudium et spes c. enciklikában (1965) kimondta: Isten és emberek elleni büntett az, ha egy háborús cselekmény egész városok és területek megsemmisítésére irányul.

Soha többé háborút! - hangsúlyozta VI. Pál pápa az ENSZ-ban 1965-ben tartott beszédében, s ehhez maradéktalanul csatlakozott II. János Pál is. A hiroszimai békeemlékműnél tartott beszédében (1981) ezt fogalmazta meg: A viták megoldásának soha többé nem lehet eszköze a háború! Minden embernek alapvető joga van az élethez, ezért a lengyel pápa nem csak az USA Irak elleni támadását ítélte el, hanem a béke kultúráját is meghirdette és elvárta a nemzetközi kapcsolatokban. A szervezet kultúrájának és politikájának a gyakorlati megvalósításáért indítványozta 2001-2010 között az ENSZ-en keresztül a Culture of Peace/Béke kultúra évtizedét. A különböző nemzeti püspöki konferenciák pedig ezt követően tematizálták a pápai programokat, az igazságos béke koncepcióját (USA, Németország - Az igazságosság békét terem és hasonló programok). A pápai elkötelezettség nemzetközi és vallásközi jellegét bizonyítja például a VI. Pál által 1968 óta évekzedetkorra a békevilágnap bevezetése, az Assisiben ismételt tartott ifjúsági világ békeima vagy a Vallások a Békéért Világkonferencián az aktív közreműködés. A római katolikus egyház békeetikája az erőszak spiráljával szemben az erőszakmentesség és a béke pozitív ellenspirálját képezte és képezi. Jézus Krisztus, a Béke Fejedelme ún. harmadik útját állítja a középpontba: Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja (János 14,27)...

Húsvét

Krisztus feltámadásának, halál és a bűn feletti győzelmének ünnepe számunkra, szinte természetes, hogy tavasszal, a negyven napos böjti időszak végétől van megtartva. „Mozgó” ünnep, tehát nincs egy „fix” dátum, amelyhez minden évben köthető volna.

Hogyan számoljuk ki, mikorra esik a Húsvét minden évben?: egészen egyszerűen, a tavaszi napéjegyenlőség (március 21) utáni holdtöltét követő vasárnap – ez a dátum mindig március 22 és április 25 között mozog. A húsvét így körülbelül arra az időpontra esik, amikor a zsidók a Pászka (pészah) ünnepét ülik. Ez a szó – pészah – elkerülést vagy kikerülést jelent, és arra utal, amikor a halál angyala elkerülte a zsidók háza-it Egyiptomban, amelyeket a bárány vérével jelölt meg. Ez a szó nem került bele a magyar szóhasználatba, esetleg ritkán előfordul, hogy egy-egy húsvéti körmenetet „kikerülésnek” neveznek.

A keresztyének megemlékeztek Jézus Krisztus feltámadásáról. Az első időkben a zsidó Pászkához igazítva az ünnepet – amely nisszán hónap 14-ére esett, a keresztyének pedig nisszán hónap 16-án ünnepelték a Feltámadást. Ez azt jelentette, hogy évszázadokon keresztül, azon a napon tartották az ünnepet, amelyre ez az időpont esett (akár pl. kedden is). Kr.u. 2. században már vannak feljegyzések az ünnep megtartásáról. Érdekessége még a történetnek, hogy Kiszásziában a keresztyének sokáig tartották magukat a fentebb említett szabályhoz, míg a „nyugati” keresztyénség egyre inkább vasárnapra igazította

a húsvét ünnepét.

Először a Kr.u. 325-ben tartott niceai zsinat próbálta egységesíteni húsvét ünnepét, ám így is maradtak eltolódások. A „keleti” keresztyénség (a mai ortodox egyházak, nálunk például, a görög-katolikus egyház) Juliánusz-naptárat használ, amely 13 nappal későbbre helyezi az egyházi ünnepeiket. A „nyugati” keresztyénség (pl. római-katolikus, protestáns – tehát a református egyház is) pedig a Gergely-naptár szerint, az

általunk ismert időpontokhoz köti az egyházi ünnepeket. Mindezek mellett, 8 évszázad kellett hozzá, hogy ez a meghatározott időpont végül minden egyházban egységesen legyen megtartva (a naptárak különbözőségeit mai napig tartják). A 20. században felvetődött, hogy legyen egy egységes dátum, április második vasárnapja, ám végül ez a kezdeményezés nem valósult meg.

A húsvéti szokások vagy szimbólumok közül az egyik legismertebb talán a bárány, amellyel Keresztelő János szavai-

ra emlékezünk: „Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét!” (Jn 1:29) A tojásfestés hagyománya már a 13. században létezett, amelynek valószínű magyarázata az, hogy a böjt idején tojást sem volt szabad fogyasztani, ám ez a tyúkot nem zavarta... Ezért a tojásokat a Feltámadás, új élet szimbólumaként kezdték díszíteni (egyébként, a tojások különböző módon való díszítése nagyon régi, egészen a vaskorszakig vezethető vissza. Európában talált, legrégebbi díszített tojás az 5. századból származik, amelyet Németországban találtak, egy szláv lány sírjában – bár az általa díszített tojás nem volt még a húsvéti hagyományokhoz köthető).

A húsvéti tojás köré meséket, legendákat szövögettek, mivel több országban is, húsvéti hagyománynak számít a kertben, fűben elrejtett tojások megtalálása. Így nem lepődünk meg, hogy a nyuszi, Svájcban a kakukk madár, Németország nyugati részén például a róka hozza a húsvéti tojást.

Azt talán már mondanom sem kell, hogy a mi vidékünkön a hímes tojás, locsolkodás, különböző mondókák és vígasság tartozik a jellemzően húsvéti hagyományok közé.

Mindezek mellett, azonban nem szabad elfeledkeznünk a Nagypéntek gyászos csendjéről, és Krisztus Urunk értünk hozott áldozatáról. Vigyázzunk e lelki örökségünkre, hogy a világi, egyre színesebb húsvéti ünneplése mellett, ne tűnjön el szívünkéből a Feltámadott Úr.

Györky Szilvia

A Református Újság színesben történő megjelenését a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Kulturális és Közművelődési Központjának közreműködésével Magyarország Kormánya támogatta. Azonosítószám: BGA/4377/2022